

Пинзеник О. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ У СВІТЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Реалізація освітньої функції закладу вищої освіти значною мірою визначається якісним складом науково-педагогічних працівників. Сучасному суспільству потрібні не просто професіонали, а яскраві особистості, здатні нестандартно підходити до навчання і виховання, забезпечувати творчий розвиток майбутніх спеціалістів. Як стверджують провідні вчені-педагоги, сучасний рівень розвитку цивілізації висуває перед системою освіти принципово нові вимоги. Не обсяг знань, а їх мобільність і гнучке пристосування до умов, що швидко змінюються, є основним критерієм професіоналізму. Збагачення матеріального і духовного потенціалу нації детермінує наявність педагога, здатного не тільки «передавати необхідні знання, що відповідають світовому рівню розвитку науки і техніки, але й виховувати компетентних людей, які можуть орієнтуватися у складних сучасних ситуаціях» [3, с. 152].

Це актуалізує проблему вдосконалення механізмів виявлення і розвитку творчих здібностей як майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти, так і створення умов для становлення та розвитку професійної підготовки викладача вищої школи.

Незважаючи на певні розбіжності щодо розуміння поняття «професійна підготовка», переважна більшість вітчизняних і зарубіжних учених схильні до думки, що в основі зазначеного процесу має бути компетентнісний підхід, а його кінцевий результат передбачає наявність у випускника системи необхідних знань і вмінь, професійної спрямованості і комплексу вмінь, що дозволяють здійснювати на високому рівні професійні функції [1, с.174].

Так, змістове наповнення підготовки магістра дошкільної освіти включає академічний курс, різновиди практик, навчально-дослідницьку діяльність і самоосвіту студента. В основі організації і здійснення навчального процесу покладено репродуктивно-ілюстрований характер, що передбачає засвоєння готових знань через опанування лекційного курсу, розв'язування типових завдань, лабораторних і практичних робіт.

Приведення діяльності вищих педагогічних навчальних закладів до рівня світових освітніх стандартів вимагає ефективного управління з урахуванням елементів синергетики. Рациональне поєднання дійового керівництва системою освіти без самоуправління призводить до втрати цілісності своїх складників, швидко вичерпує свої потенційні ресурси. Тому пошук, апробація та впровадження оптимальних механізмів управління діяльністю системи освіти, в тому числі й вищої школи, має розглядатись в якості одного із стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку України.

Досягнення сучасного рівня світових освітніх стандартів вимагає перегляду усталених підходів до підготовки кадрового педагогічного потенціалу, розвитку його професійної майстерності. Особливе місце в реалізації освітніх і виховних завдань, як уже наголошувалось, належить викладацькому складу вищої школи. Навчальна діяльність педагога базується на наукових основах, чітко сформульованих положеннях, спираючись на які можна здійснювати ефективний навчально-виховний процес.

У практиці професійної підготовки майбутнього педагога надається перевага теоретичному абстрактному підходу, що забезпечує масовість підготовки висококваліфікованих фахівців дошкільної та початкової освіти. Водночас необхідно підкреслити, що сучасні вимоги, які висуваються суспільством перед вищою школою, потребують оптимального поєднання згаданих підходів до професійної підготовки педагогічних кадрів [2, с.74].

Крім цього, вища школа повинна врахувати прогресивні тенденції свого розвитку, які окреслені в роботах низки учених (Б.М. Андрієвський, Н.З. Лісова, В.Ф. Орлов, А.Г. Гордієнко та ін.): забезпечення професійної адаптації в соціальне та професійне життя нашого суспільства, спрямованості на широкий спектр соціальних стосунків, що передбачають розвиток активної громадянської позиції, гармонійної структури інтересів, розвиток інтелектуальних і моральних якостей, почуття обов'язку і відповідальності; орієнтація процесу підготовки кадрів не стільки на поточну діяльність, скільки на віддалену перспективу самостійного професійного вдосконалення, сформованості потреби стати високоякісним фахівцем.

Підготовка педагога не зводиться лише до набуття системи знань і навичок, а й природно має включати в себе формування властивостей і якостей, що мають професійне значення і є необхідними для майбутньої педагогічної діяльності. У сучасному баченні цей процес являє собою комплекс виховних впливів, спрямованих на цілісну характеристику фахівця (позитивне ставлення до професії, знання теоретичних концепцій і практичних навичок щодо їх використання, сформованість світоглядних поглядів і переконань, володіння ключовими компетентностями тощо).

Крім того, процес підготовки педагога має бути спроектованим на його розвиток у ході практичної діяльності як соціально активної особистості. Оскільки основним видом діяльності студента є навчально-виховна робота, для викладача важливо, наскільки він є активним суб'єктом дії, наскільки на процес його пізнання впливає особистий чинник. Ідеться, насамперед, про сформованість внутрішньої умотивованої поведінки студента, рівень прояву якої відображається як на якості діяльності викладача, так і на результатах навчання студентів.

Функціонування цілісної системи підготовки вчителя початкових класів та вихователя дітей дошкільного віку повинно починатися ще в школі, а в деяких випадках і в дошкільному закладі, на методологічних засадах профорієнтаційної роботи, основи якої достатньо глибоко обґрунтовані в педагогічній теорії і практиці. Остання засвідчує, що в умовах ВНЗ підготовка педагога здійснюється переважно у процесі вивчення психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін, спецкурсів, семінарських і практичних занять, а також педагогічної практики й науково-дослідницької роботи (написання рефератів, курсових, дипломних проєктів). Останнім часом у навчальних закладах вводяться курси педагогічної майстерності, педагогічної техніки, освітньо-педагогічних технологій тощо.

Таким чином, ефективне формування готовності майбутнього педагога до свідомої діяльності, спрямованої на безперервне професійне вдосконалення здійснюється лише за умов практичної реалізації комплексного підходу до організації навчального процесу в вищому навчальному закладі, забезпечення єдності теоретичної, методичної та практичної підготовки, об'єднання навчання з науково-дослідницькою роботою і різновидами пізнавальної розвивальної діяльності студентів. Власне, розвиток творчого потенціалу майбутнього педагога є методологічним підґрунтям для опанування студентами теоретичними і практичними знаннями, здатністю до науково-пізнавальної дослідницької діяльності, формування спрямованості на вмотивований саморозвиток, самовдосконалення і фахову самореалізацію в процесі безпосередньої практичної професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Андрієвський Б. М. Інтегрована характеристика викладача вищої школи. Зб. наук. праць. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. – Вип. 77. – С. 172-175.

2. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: навчальний посібник / Упоряд.: І.А.Зязюна, Н.Д.Базилевич, Т.Г.Дмитренко та ін./ За ред. І.А.Зязюна. – К.:Богданова А.М., 2008. – 462 с.

3. Пинзеник О.М. Дослідження сутності компетентнісного підходу у процесі підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах сучасного вищого навчального закладу / Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука». – Мукачєво-Ченстохова, 2018. Вип. 2(25). С.150-156.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>